
Zitting 1980–1981

16 657 (R 1160)

Goedkeuring van het voornemen tot intrekking van de voorbehouden ingevolge de artikelen 13, derde lid en 15 van het Verdrag van 's-Gravenhage van 5 oktober 1961, betreffende de bevoegdheid der autoriteiten en de toepasselijke wet inzake de bescherming van minderjarigen (Trb. 1968, 101).

Nr. 3

MEMORIE VAN TOELICHTING**Algemeen**

Het Koninkrijk der Nederlanden heeft bij de bekrachtiging in 1971 van het Verdrag van 's-Gravenhage van 5 oktober 1961 betreffende de bevoegdheid der autoriteiten en de toepasselijke wet inzake de bescherming van minderjarigen, Trb. 1968, 101, de voorbehouden gemaakt, bedoeld in de artikelen 13, derde lid en 15.

Het voorbehoud in de zin van artikel 13, derde lid brengt mee dat de toepassing van het verdrag in het Koninkrijk is beperkt tot minderjarigen die onderdaan zijn van een verdragsluitende staat.

Het voorbehoud in de zin van artikel 15 strekt ertoe, de bevoegdheid van de autoriteiten van het Koninkrijk te behouden in geval van gezagsvoorzieningen na echtscheiding en andere vormen van het losser maken van de huwelijksband.

Artikel 23, derde lid van het verdrag biedt de verdragsluitende staten de mogelijkheid, deze voorbehouden te allen tijde in te trekken. Tot het intrekken van de voorbehouden is geadviseerd door de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak, bij brief van 30 november 1979. Deze brief, welke een uitvoerige uiteenzetting bevat van de gronden die voor intrekking van de onderhavige voorbehouden kunnen worden aangevoerd, is als bijlage bij deze memorie gevoegd. Het wetsvoorstel is ook aan de Staatscommissie voor het Internationaal Privaatrecht voorgelegd. De staatscommissie kan zich met het voorstel verenigen. Overigens kunnen de argumenten voor intrekking van elk van de voorbehouden als volgt worden toegelicht.

Het voorbehoud van artikel 13, derde lid

In de memorie van toelichting bij het ontwerp van Rijkswet tot goedkeuring van het verdrag, zitting 1969–1970 – 10 450 (R 719), nr. 3, blz. 7, is ten betoge dat het voorbehoud moest worden gemaakt aangevoerd:

«Het komt de ondergetekenden voor, dat in het land, waarvan het kind onderdaan is, men eerder genegen zal zijn een voorziening van plaatselijke autoriteiten te erkennen, die althans haar grond vindt in de nationale wet van het kind, dan een voorziening waarbij, gelijk het Kinderbeschermingsverdrag mogelijk maakt, met die wet in het geheel geen rekening is gehouden. Zo veel mogelijk dient te worden voorkomen, dat in Nederland voorzieningen worden getroffen, die elders niet worden erkend. Daarom behoren, door het

maken van het voorbehoud, minderjarigen die onderdaan zijn van Staten die geen partij zijn bij het Kinderbeschermingsverdrag, aan de werking van dit verdrag te worden onttrokken.»

Deze overwegingen hebben, mede gezien de ontwikkelingen in het internationaal privaatrecht sinds 1971, thans aan belang ingeboet. Van de zeven staten die het verdrag hebben bekrachtigd¹ hebben behalve het Koninkrijk nog twee andere Staten van de mogelijkheid tot het maken van dit voorbehoud gebruik gemaakt. (Luxemburg en Oostenrijk). In de overige verdragsstaten worden de verdragsregels toegepast op alle minderjarigen die gewoonlijk verblijven in een verdragsluitende staat, ongeacht de nationaliteit van de minderjarige vgl. artikel 13, eerste lid van het Verdrag.

In de lid-staten die het voorbehoud niet hebben gemaakt is niet gebleken, dat de toepassing van het Verdrag zonder het onderhavige voorbehoud problemen oplevert²).

In verband met het voorbehoud van artikel 13, derde lid is van belang, dat de Nederlandse rechtspraak een belangrijke ontwikkeling te zien geeft wat betreft het recht dat op gezagsvoorzieningen toepasselijk is. Ten tijde van de goedkeuring van het Verdrag paste de Nederlandse rechter nog vrijwel uitsluitend de nationale wet van het kind toe. Deze omstandigheid klinkt door in de aangehaalde bewoordingen uit de memorie van toelichting. De daarop volgende jaren hebben evenwel een kentering ten gunste van andere factoren ter aanwijzing van het toepasselijke recht te zien gegeven³). In het onlangs verschenen Rapport van de werkgroep internationaal privaatrecht van de afdeling burgerlijke rechtspraak van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak «Gezagsvoorziening over minderjarige kinderen na echtscheiding in het Nederlands internationaal privaatrecht», Trema-special 1979, 1, blz. 11, wordt opgemerkt: «De rechtspraak geeft een verbrokkeld beeld te zien. Het belangrijkste onderscheid kan wel worden gemaakt tussen die uitspraken, waarin het nationaliteitsbeginsel en die waarin het domiciliebeginsel wordt gehuldigd». Nadat zij nog enige andere oplossingen die in de rechtspraak worden gevolgd heeft genoemd, concludeert de werkgroep:

«De werkgroep is van oordeel dat een keuze dient te worden gemaakt. Zij stelt zich op het standpunt, dat moet worden gekozen voor de wet van de gewone verblijfplaats van het kind. Een argument is dat men daarbij in de pas loopt met het moderne verdragenrecht, waarin ten aanzien van het treffen van maatregelen betreffende minderjarige kinderen de wet van hun gewone verblijfplaats als uitgangspunt wordt gekozen. Ten slotte kan in het algemeen nog worden opgemerkt, dat op het gebied van het personeel statuut aanvaarding van het domiciliebeginsel doorbreekt.

Doch ook de voorgestelde oplossing – te weten toepassing van de wet van de gewone verblijfplaats van het kind – moet niet onder alle omstandigheden worden toegepast. De werkgroep acht het wel gewenst, dat de nationale wet van het kind wordt toegepast, indien uit de omstandigheden duidelijk blijkt, dat het kind binnen afzienbare tijd vertrekt naar het land, waarvan het onderdaan is.»

Nu de rechtspraak een sterke tendens tot toepassing van het recht van de gewone verblijfplaats, ook buiten het strikte toepassingsgebied van het verdrag, te zien geeft, en voorts door de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak is voorgesteld deze regel tot algemene norm te verheffen, is de belangrijkste grond ontvallen om de toepassing van het verdrag tot de onderdanen van de verdragsluitende staten te beperken.

Het intrekken van het voorbehoud van artikel 13, derde lid, zal tot gevolg hebben dat de thans reeds veelvuldig toegepaste regel die verwijst naar de gewone verblijfplaats van het kind de algemene verwijzingsregel wordt voor alle kinderen die gewoonlijk verblijven in Nederland. Hierdoor wordt het toepassingsgebied van het verdrag binnen de Nederlandse rechtsorde aanmerkelijk uitgebreid. Het verdrag zal nog slechts bij hoge uitzondering niet toepasselijk zijn. Dit biedt een belangrijk voordeel. Een verdrag als het onderha-

¹ De noten zijn achter de memorie van toelichting geplaatst.

vige, dat ingevolge artikel 13, eerste lid op de grondslag der reciprociteit berust⁴, brengt immers met zich mede dat de verdragsregeling het commune (niet verdragrechtelijke) internationaal privaatrecht intact laat, en wel ten aanzien van alle kinderen die niet in een verdragsstaat gewoon verblijven houden. Hierdoor zijn tegelijkertijd twee regimes naast elkaar toepasselijk, namelijk de verdragsregeling en het commune internationaal privaatrecht. Door het intrekken van het voorbehoud zal evenwel in veel meer gevallen het verdrag, en slechts bij hoge uitzondering de commune regeling toepasselijk zijn. Dit komt de eenheid en daardoor de overzichtelijkheid en voorspelbaarheid van de toepasselijke rechtsregels in hoge mate ten goede.

In de aangehaalde passage uit het Rapport van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak wordt opgemerkt, dat in sommige omstandigheden nog plaats zou moeten worden ingeruimd voor het nationale recht. De werkgroep is, bij voorbeeld, van oordeel dat Marokkaans recht moet worden toegepast op een gezagsvoorziening na de echtscheiding van Marokkaanse ouders waarvan te verwachten is dat een der partners met de minderjarige naar Marokko zal terugkeren.

Men kan zich afvragen of het juist is dat, door het intrekken van het voorbehoud, ingevolge artikel 2, eerste lid van het verdrag in een dergelijk geval niet Marokkaans doch Nederlands recht dient te worden toegepast. Wij achten deze consequentie uit een oogpunt van rechtszekerheid evenwel aanvaardbaar. Het is immers slechts zelden met zekerheid vast te stellen, of een der partners na de echtscheiding naar het land van oorsprong zal terugkeren en of er op die grond aanleiding is, het recht toe te passen van het land waarvan de betrokkenen de nationaliteit bezitten. De door de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak voorgestelde regel, die uitgaat van de situatie dat het voorbehoud van kracht is, kan voor de betrokkenen juist tot onzekerheid aanleiding geven. Tot de uitspraak zullen zij in het ongewisse verkeren over de vraag, welk recht uiteindelijk zal worden toegepast. Hier komt nog bij dat het voor de rechter niet zo eenvoudig zal zijn om vast te stellen, of de beslissing die hij zal geven in het andere land zal worden erkend, zelfs indien hij het nationale recht toepast. Men mag niet uit het oog verliezen dat er landen zijn waar de eigen rechter bij uitsluiting bevoegd is om te oordelen⁵ over de toewijzing van kinderen die de nationaliteit van dat land bezitten. Er zal dus soms niet aan te ontkomen zijn, een beslissing inzake het gezag te wijzen die in het land waartoe de betrokkenen door nationaliteit behoren, niet voor erkenning in aanmerking zal komen. Dit nadeel weegt, naar wij menen, niet op tegen het voordeel van de eenheid van rechtstoepassing die door het intrekken van het voorbehoud wordt bereikt. De hier bedoelde uitzonderings-situaties staan derhalve naar ons oordeel aan het intrekken van het voorbehoud niet in de weg. Wij kunnen ons geheel verenigen met de zienswijze van mr. C. Sluijk⁶:

«Ik meen dat de praktijk behoefte heeft aan een zo ruim mogelijk werkingsgebied van het verdrag. Nederland zou er daarom goed aan doen deze reserve in te trekken, waartoe artikel 23, lid 3 van het verdrag de mogelijkheid biedt».

Het voorbehoud van artikel 15

In de reeds eerder genoemde memorie van toelichting bij de ontwerp-goedkeuringswet, blz. 7, zijn de navolgende redenen voor het maken van dit voorbehoud gegeven:

«Ook is het wenselijk het tweede voorbehoud te maken. De Nederlandse rechter behoort naar de mening van de ondergetekenden onder de werking van het verdrag zijn bevoegdheid te behouden, om ook in de gevallen dat de kinderen die bij een echtscheiding etc. zijn betrokken, niet de Nederlandse nationaliteit bezitten en hun gewone verblijf niet in Nederland c.q. de Nederlandse Antillen hebben, te voorzien in het gezag over en/of de zorg voor die kinderen, zulks met toepassing van de door het Nederlandse internationaal privaatrecht aangewezen (nationale) wet. De ondergetekenden oorde-

len dit in het belang van deze kinderen, aangezien de rechter, die de echtscheiding etc. behandelt, geacht mag worden de gevolgen der echtscheiding etc. voor de kinderen met kennis van zaken te kunnen regelen; bovendien zou bij niet⁷ gelijktijdige regeling van de voogdij een gezagsvacuüm kunnen ontstaan».

Ook in verband met dit voorbehoud is er reden tot bezinning op de vraag, of het moet worden gehandhaafd. Het voorbehoud heeft niet alleen tot misverstanden aanleiding gegeven: er zijn tevens belangrijke nadelen aan verbonden.

In het advies van de Staatscommissie voor Internationaal Privaatrecht van 1961 betreffende het verdrag is reeds tot uitdrukking gebracht dat dit voorbehoud voor meer dan één uitleg vatbaar is. In de literatuur worden doorgaans een *ruime* en een *enge* uitleg onderscheiden⁸.

Volgens de *ruime* uitleg is elke gezagsvoorziening na echtscheiding van de Nederlandse rechter ingevolge het voorbehoud aan het verdrag onttrokken*. Het verdrag is, door het voorbehoud, zelfs niet toepasselijk indien de minderjarige gewoon verblijf houdt in Nederland. De rechter heeft deswege geheel de vrije hand in het vaststellen van zijn bevoegdheid en van het toepasselijke recht. Zijn beslissing behoeft in de medeverdragsstaten, althans krachtens het verdrag, niet te worden erkend.

Volgens de *enge* uitleg wordt door het voorbehoud slechts de bevoegdheid van de Nederlandse rechter in de gevallen waar hem geen bevoegdheid op grond van het verdrag toekomt, voorbehouden. Dit zijn de gevallen dat het kind geen Nederlander is en buiten Nederland gewoon verblijf houdt. In deze gevallen kan de Nederlandse rechter aan het verdrag geen bevoegdheid ontnemen, doch soms aan het commune recht wel (namelijk aan de artikelen 824, j°. 814 Rv., j°. 161 Boek I BW; vergelijk Rapport-Werkgroep NVR, blz. 5–7). Het voorbehoud geeft de Nederlandse rechter dus als het ware een extra bevoegdheid. De gevallen waar het verdrag zelf bevoegdheid geeft zijn in deze enge uitleg echter aan de werking van het voorbehoud van artikel 15 onttrokken. Op deze gezagsvoorzieningen is de verdragsregeling toepasselijk, welke mogelijk maakt dat de Nederlandse autoriteiten onder bepaalde voorwaarden met toepassing van Nederlands recht maatregelen ten aanzien van Nederlandse kinderen treffen (artikel 4 van het verdrag) of ten aanzien van buitenlandse kinderen die gewoonlijk in Nederland verblijven (artikelen 1 j° 2 van het verdrag). De Nederlandse gezagsvoorziening dient, in deze enge leer, in de overige lid-staten te worden erkend indien de Nederlandse rechter op grond van het verdrag bevoegd zou zijn (vergelijk de uiteenzetting van blz. 8–10 van het Rapport-Werkgroep NVR).

Welke gevolgen heeft het intrekken van het voorbehoud binnen de Nederlandse rechtsorde?

Het belangrijkste gevolg van het intrekken van het voorbehoud is, dat de bevoegdheid van de Nederlandse rechter om gezagsvoorzieningen na echtscheiding te treffen met betrekking tot buitenlandse minderjarigen die hier te lande geen gewoon verblijf hebben, door het verdrag aan banden wordt gelegd. Aan de even genoemde «extra bevoegdheid» zou, met andere woorden, de grondslag ontvallen. De vraag is dan gewettigd: kan hierdoor het gezagsvacuüm ontstaan dat door de indieners van het goedkeuringsontwerp werd gevreesd?

Hier lijkt een tweeledig antwoord passend. In de eerste plaats zal onbevoegdverklaring door de Nederlandse rechter in de praktijk zelden of nooit tot een blijvend gezagsvacuüm leiden, omdat de autoriteiten van het gewone verblijf krachtens verdrag of krachtens hun eigen recht gewoonlijk bevoegd zullen zijn in het gezag te voorzien. In de tweede plaats zal het optreden van de Nederlandse rechter in de hier bedoelde gevallen soms het ontstaan van een gezagsvacuüm feitelijk toch al niet kunnen voorkomen. Er moet immers worden bedacht dat moeilijk zeker valt te stellen dat gezagsvoorzieningen, getroffen door de Nederlandse rechter ten opzichte van in het buitenland gewoon verblijf houdende minderjarigen met een vreemde

* Een en ander geldt, mutatis mutandis, eveneens met betrekking tot de situatie in de Nederlandse Antillen

nationaliteit, in het buitenland voor erkenning in aanmerking zullen komen. Het voorbehoud van artikel 15 scheidt slechts in schijn zekerheid. Dit heeft in de praktijk niet zelden geleid tot berokkend aan betrokkenen die daarop hadden vertrouwd.

Houdt de minderjarige gewoon verblijf in een staat die niet bij het Kinderbeschermingsverdrag is aangesloten, dan is de bevoegdheid van de Nederlandse rechter op grond van de artikelen 814 Rv. j° 161 Boek I BW intact gelaten. Het verdrag is immers niet toepasselijk.

Heeft de niet-Nederlandse minderjarige zijn gewoon verblijf in een (andere) Verdragsstaat, dan is de Nederlandse rechter in beginsel onbevoegd. Hem staat echter artikel 9 van het verdrag ten dienste om, wanneer de minderjarige zich hier te lande bevindt (of hier goederen bezit) in spoedeisende gevallen de noodzakelijke beschermingsmaatregelen te treffen. Voorts biedt het verdrag de mogelijkheid tot samenwerking van de autoriteiten, die ter uitvoering van het verdrag zijn aangewezen (artikel 11)¹⁰). Deze samenwerking biedt een middel bij uitsteking om leemtes, door de onbevoegdheid van de Nederlandse rechter ontstaan, in voorkomende gevallen op te vullen.

De rechter zal, wanneer het voorbehoud is ingetrokken, gehouden zijn, ten aanzien van minderjarigen die hier te lande gewoonlijk verblijven, op grond van het verdrag Nederlands recht toe te passen. Gezien de hiervoor besproken ontwikkeling in de richting van het domiciliebeginsel behoeft dit geen bezwaar te zijn.

Samenvattend stellen wij vast dat de intrekking van het voorbehoud in de zin van artikel 15 van het Kinderbeschermingsverdrag enerzijds zonder nadelige gevolgen kan geschieden en, anderzijds, in hoge mate bevorderlijk is voor de eenheid van het internationale kinderrecht in Nederland. Door de intrekking zal aan de discussie over de «enge» en de «ruime» leer, welke discussie tot onduidelijkheid heeft geleid, een einde komen¹¹). Het verdrag zal aan de Nederlandse rechter óók bij gezagsvoorzieningen na echtscheiding ten dienste staan. Hierdoor wordt de overgrote meerderheid van de maatregelen met betrekking tot de rechtspositie van buitenlandse minderjarigen aan het verdragsregime onderworpen¹²).

Slotopmerkingen

De indieners van het ontwerp-goedkeuringswet kwamen uit hoofde van overwegingen, die naar de stand van het recht in 1971 nog gegrond waren, tot het inzicht dat de voorbehouden in de zin van de artikelen 13, derde lid en 15 van het Kinderbeschermingsverdrag voor het Koninkrijk moesten worden gemaakt. Het internationaal privaatrecht heeft evenwel in de afgelopen negen jaar belangrijke ontwikkelingen te zien gegeven, in het bijzonder de grotere plaats die voor het domiciliebeginsel wordt ingeruimd. Het op de leest van het nationaliteitsbeginsel geschoeide Voogdijverdrag van 1902 is inmiddels opgezegd (Wet van 10 februari 1977, Stb. 62). Voorts is, in de jaren dat het Kinderbeschermingsverdrag thans voor het Koninkrijk in werking is, niet gebleken dat het intrekken van de voorbehouden ten nadele van de belangen van hetzij buitenlandse minderjarigen, hetzij hun ouders, zou kunnen strekken. Eerder worden deze belangen door zulk een intrekking bevorderd, aangezien de intrekking de duidelijkheid in rechtspositie van buitenlandse minderjarigen ten goede komt. Voorts wordt grotere rechtszekerheid geboden doordat buiten twijfel wordt gesteld dat beslissingen, bij echtscheiding gegeven door een Nederlandse rechter die ingevolge het verdrag bevoegd is, in de overige verdragsstaten worden erkend. Ten slotte biedt deze intrekking de gelegenheid om, in meer gevallen dan voorheen, van de mogelijkheid tot samenwerking der autoriteiten welke het verdrag biedt, gebruik te maken. Deze overwegingen pleiten ervoor, de voorbehouden in te trekken.

In een tweede brief van 30 november 1979 heeft het hoofdbestuur van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak onder de aandacht van de eerste ondergetekende gebracht, dat de intrekking van de voorbehouden van nadere wetgeving vergezeld zou dienen te gaan. Hieraan is gevolg gegeven bij wege van een, tegelijkertijd met het onderhavige ontwerp van Rijkswet in te dienen, wetsvoorstel tot aanvulling van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering met een artikel 929a.

Overgangsrecht

In artikel 23, vierde lid, van het verdrag is bepaald dat het voorbehoud op-
houdt van kracht te zijn op de zestigste dag na de dagtekening van de in het
derde lid bedoelde kennisgeving, inhoudende dat het voorbehoud wordt in-
getrokken. In het verdrag is overigens geen regel van overgangsrecht ver-
vat. Men mag aannemen, dat het nieuwe regime van toepassing is op elke
gezagsvoorziening, te treffen ná de in artikel 23, vierde lid, bedoelde dag.

De Nederlandse Antillen

Aangezien de Regering van de Nederlandse Antillen het wenselijk acht dat
de voorbehouden ook voor de Nederlandse Antillen worden ingetrokken,
wordt goedkeuring van het voornemen tot intrekking van de voorbehouden
voor het gehele Koninkrijk gevraagd.

De Minister van Justitie,
J. de Ruiter

De Minister van Buitenlandse Zaken,
C. A. van der Klaauw

NOTEN

¹⁾ De Bondsrepubliek Duitsland, Frankrijk, Luxemburg, het Koninkrijk der Nederlanden, Oostenrijk, Portugal en Zwitserland.

²⁾ Zie J. Kropholler, *Das Haager Abkommen über den Schutz Minderjährigen*, 2e druk, 1977, blz. 47: het voorbehoud veroorzaakt een «unerfreuliche Zweispurigkeit», omdat voor onderdanen van verdragsstaten andere regels gelden dan voor onderdanen van niet-verdragsstaten.

³⁾ Zie reeds D. Kokkini-Iatridou en A. G. J. J. Haandrikman, *De Nederlandse rechtspraak inzake gezag over minderjarigen in het internationaal privaatrecht 1963–1971*, 1973, blz. 28: het nationaliteitsbeginsel heeft sinds 1965 «... gestadig terrein verloren, bezat het vroeger een absolute souvereiniteit, thans hoogstens nog een overwicht». Zie ook de opmerking in de memorie van toelichting bij het wetsontwerp tot opzegging van het voogdijverdrag, zitting 1976–1977, 14 165, nr. 6, blz. 3.

⁴⁾ Haagse verdragen van jongere datum, zoals het Verdrag van 2 oktober 1973 inzake de wet die op alimentatieverplichtingen toepasselijk is, berusten niet meer op dit beginsel. Zij bieden een algemene regeling van internationaal privaatrecht, die het toepasselijke recht aanwijst ongeacht of dit het recht van een verdragsstaat is. De verdragsregeling treedt daardoor volledig in de plaats van het nationale internationaal privaatrecht. Door de intrekking van het onderhavige voorbehoud zal de situatie met betrekking tot het Kinderbeschermingsverdrag dit modernere systeem eindweegs naderen.

⁵⁾ Zie Bijlage III van het Rapport van de Werkgroep van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak, «gegevens van het Internationaal Juridisch Instituut over buitenlands recht», blz. 30: «De Turkse rechter heeft exclusieve bevoegdheid in familie zaken van eigen onderdanen, zodat buitenlandse vonnissen op dit gebied in Turkije niet erkend worden». Zie ook blz. 32 in verband met het Tunesische recht.

⁶⁾ C. Sluijk, *Internationale voogdijvoorzieningen na echtscheiding*, Studiekring «Offerhaus» nr. 10, 1976, blz. 20.

⁷⁾ Het woord «niet» komt in de oorspronkelijke tekst van deze passage ten gevolge van een drukfout niet voor, doch is hier volledigheidshalve toegevoegd.

⁸⁾ Zie Lemaire, *Hoofdpijnen van Nederlands IPR*, 1968, blz. 108–111; Sluijk, t.a.p., blz. 20–23 (met verdere verwijzingen); Rapport Werkgroep NVR, blz. 8–10; Koting, *NJB* 1979; blz. 580. De Hoge Raad heeft in deze controversie geen stelling genomen; zie Hoge Raad 4 november 1977, *NJ* 1978, 175 (vgl. de opmerking van de annotator, J. C. Schultsz: «Conclusies over de (betwiste) draagwijdte van artikel 15 mag men mijns inziens uit bovenstaande beschikking niet trekken»).

⁹⁾ Zie Hof Amsterdam 18 oktober 1972, *NJ* 1973, 340 en 24 maart 1977, *NJ* 1978, 181: «Dit verzoek ligt zozeer in de Amerikaanse rechtsfeer en de aanknopingspunten met het Nederlandse recht welke nog zijn overgebleven zijn van zo ondergeschikte betekenis, dat de Nederlandse rechter de beslissing daarop aan de Amerikaanse rechter dient over te laten. De kinderrechter heeft dit tot uitdrukking gebracht door te bepalen dat de Nederlandse rechter in deze zaak rechtsmacht mist»; Hof Leeuwarden, 28 juni 1978, *NJ* 1980, 50, Rb. Amsterdam 16 januari 1975, *NJ* 1975, 375. Vgl. tevens het pleidooi van Sluijk, t.a.p. blz. 6–13, en een reeks vonnissen, vermeld door D. Kokkini-Iatridou in *WPNR* 5498.

¹⁰⁾ Voor Nederland: De Nederlandse Minister van Justitie (Directie Kinderbescherming): Voor de Nederlandse Antillen: De Minister van Justitie van de Nederlandse Antillen.

¹¹⁾ Deze discussie kan hoogstens nog gevoerd worden met betrekking tot beslissingen uit andere Staten die het voorbehoud hebben gemaakt, te weten: Frankrijk, Luxemburg en Zwitserland. Er mag op worden vertrouwd dat uit deze staten afkomstige beslissingen gegeven door een rechter die op grond van een der verdragsregels bevoegd zou zijn, in Nederland voor erkenning in aanmerking komen.

¹²⁾ Zie in verband met de nadelige gevolgen van het voorbehoud van artikel 15: de annotatie van J. C. Schultsz onder Rb. Amsterdam 8 april 1974, *NJ* 1974, 447: de ruime opvatting met betrekking tot artikel 15 «..... heeft tot ongelukkig gevolg dat de andere Verdragsstaten dan niet meer *verplicht* zijn de gezagsvoorziening te erkennen, zelfs niet als de scheidingsrechter tevens de rechter is van de gewone verblijfplaats en van de nationaliteit van het kind»; Kokkini/ Haandrikman, t.a.p., blz. 17: «Totdat de reserve door Nederland zal zijn ingetrokken (artikel 23), blijft het dus behelpen»; A. J. Cnoop Koopmans, *Het Haagse Kinderbeschermingsverdrag; enkele consequenties voor de Nederlandse rechtspraak*, *WPNR* 5377, blz. 89: «Bovendien zijn de voordelen van het voorbehoud gering en de nadelen overheersen. Zolang Nederland het voorbehoud niet heeft ingetrokken (hetgeen hopelijk nog zal gebeuren), zal geen Nederlandse rechter een keus kunnen omzeilen met betrekking tot de gevolgen, eng of ruim, van het voorbehoud van artikel 15».

